

HARTFORDE PAMINĖTI ETNINIŲ REGIONŲ METAI

Baigiasi paskelbtieji "Etnografinių regionų metai". Smagu prisiminti, spalio 24 d., Connecticut sostinėje, Hartford susirinkusiems lietuviams iš Lietuvos atskraidintą spektaklį "Kas apsakys tas dzūkų linksmybes?". Nespėjome ašaras šluostyti, kurios nuo juoko bėgo, nes vaidino talentingos Lietuvos nacionalinio dramos teatro aktorė Vitalija Mockevičiūtė ir Valstybinio jaunimo teatro aktorė Neringa Varnelytė. Jos gi dar gerai pažįstamos iš televizijos ekrano laidos „Dviračio šou“, serialo „Moterys meluoja geriau“. Aktorės vaidino kalbėdamos tarmiškai, pasakojo dzūkiškas sakmes ir legendas, kurias palydėjo dainos. Spektaklyje gyvai skambėjo Dariaus Mockevičiaus ir Pauliaus Kovalenko atliekama muzika.

Už malonias akimirkas, turime padėkoti rėmėjams – JAV LB Kultūros Tarybai ir Lietuvių Fondui bei rengėjams – JAV LB Connecticut apygardai.

Pilnutėlėje salėje tarp įvairaus amžiaus žiūrovų buvo daug vaikučių, svečiai iš New York, Lietuvos generalinio konsulato konsulas Julius Pranevičius su šeima, JAV LB Krašto valdybos pirmininkė Sigita Šimkuvienė-Rosen, iš Pensylvėnijos, Naujojo Džersio.

Lietuva nors ir nedidelė valstybė, tačiau joje yra net 5 etnografinės sritys, dar vadinamos regionais: Aukštaitija, Žemaitija, Dzūkija (Dainava), Suvalkija (Sūduva) ir Mažoji Lietuva. Kiekvienas jų skiriasi savo tarmėmis, tradicijomis, papročiais, maisto ruošimo ypatumais.

Aukštaitija – tai didžiausias regionas Lietuvoje ir užima rytinę bei šiaurės rytinę Lietuvos dalis. Regiono centras yra Panevėžys. Šiame regione apie XI amžių susiformavo Lietuvos Didžioji kunigaikštija, gimė nemažai garsių didikų bei kunigaikščių. Aukštaitija taip pat žinoma savo unikaliomis senovinėmis dainomis – sutartinėmis. Šis kraštas sunkiai įsivaizduojamas be savo alaus ir aludarių. Jau nuo seniausių laikų Biržų miestas ir jo apylinkės garsėjo ir iki šiol garsėja savo giliomis alaus gaminimo tradicijomis.

Žemaitija – šiaurės vakarų regionas su sostine Telšiais ir kalbama čia pagrinde žemaitiškai. Labiausiai kvapą giaužianti šventė Žemaitijoje yra Užgavėnės. Garsi profesionaliais keramikais.

Dzūkija (Dainava) – pietų Lietuvos regionas, kuris dar vadinamas dainų kraštu, garsėjantis savo miškais, grybais ir uogomis. Tie, kurie nori pajusti šio krašto žavesį, gali plaukti baidarėmis, pėsčiomis pasivaikščioti miškuose, sezonu pauogauti ar pagrybauti. Visus vandens procedūrų ir pramogų mėgėjus kviečia Lietuvos SPA sostinė – Druskininkai, kur laukia vandens pramogų ir SPA parkas, viešbučiai, siūlantys komfortabilų poilsį ir gydomąsias procedūras, uždara kalnų slidinėjimo arena, nuotykių parkas medžiuose ir kitos nepamiršamos pramogos.

Suvalkija (Sūduva) – tai regionas esantis pietų-pietvakarių Lietuvos dalyje (be Lazdijų rajono). Tai kraštas turintis keletą pavadinimų, kurie vartotini skirtingais istoriniais laikotarpiais: Sūduva, Suvalkija, Užnemunė. Visgi žinomiausias ir populiariausias – Suvalkija, kuris paplito nuo 1867-ųjų metų, kuomet tuometinės Lenkijos karalystės šiauriniai regionai buvo sujungti į naują Suvalkų guberniją. Iš Suvalkijos kilo cepelinai, kurie vėliau tapo Lietuvos nacionaliniu patiekalu.

Mažoji Lietuva – regionas, kuris apima beveik visą buvusią Klaipėdos apskritį (Kuršių Neriją, Klaipėdos bei Šilutės rajonus, pietinę buvusios Tauragės apskrities dalį). Nuo XVI-ojo amžiaus iki 1918-ųjų metų tuometinė Mažoji Lietuva (dabartinė Kaliningrado sritis) tapo senųjų baltų – prūsų – gyvenamoji vieta. Regionas buvo pagrindinis centras, kur gimė pirmieji lietuviškai rašyti: lietuviška knyga, pirmoji lietuvių kalbos gramatika ir dainų rinktinė. Spaudos draudimo laikotarpiu mūsų knygnešiai „kontrabanda“ gabeno Tilžėje spausdintus lietuviškus veikalus, knygas bei žurnalus. Jų drąsos dėka lietuvių kalba gyvuoja iki šiol.

Šis regionas garsėja unikaliu nacionaliniu parku – Kuršių Nerija, kuris Europoje dar vadinamas vienintele dykuma Europoje, šis gamtos perlas buvo įtrauktas į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. Šiame regione yra Senasis Rusnės miestas, kuris anksčiau garsėjo kaip pirklių miestas, Mingės kaimas, kurio pagrindinė gatvė yra upė, Ventės ragas su ornitologine stotimi (šioje stotyje kasmet yra žieduojami į pietus migruojantys paukščiai, nes didžioji paukščių migracija eina tik per šiuos kraštus) bei Lietuvos vasaros sostinė – Palanga.

Džiugina tai, kad ir išeivijoje skiriamas didelis dėmesys etninei kultūrai bei kai kuriose šeštadieninėse mokyklose dėstoma Lietuvos krašto pažinimo istorija.

Kultūros pažinimo ir išsaugojimo variklis yra etninę kultūrą propaguojantys renginiai, etnografinio regioniško vertybių pristatymas. Etnografinių regionų metais buvo norėta ne tik parodyti Lietuvos krašto savitumą, bet ir skatinti gilesnį pažinimą, ugdyti pasididžiavimo jausmą savo gyvenamosios vietovės unikalia kultūra. Juk yra labai svarbu, kad jaunoji karta tai suvoktų. Praeitį, jos šimtmečiais kaupti dvasiniai turtai turi būti mūsų kultūros prioritetas. Etninė kultūra yra kiekvienos tautos nacionalinės kultūros pamatas, todėl svarbu kultūrinio tapatumo išsaugojimas. Smagu pastebėti, jog kalendorinėse ir bendruomenių šventėse gausu įvairaus amžiaus žmonių, kurie noriai susipažįsta su tradiciniais amatais, kulinarinio paveldo įvairove, folkloro kolektyvų atliekama menine programa. Pažimint etnografinių regionų metus, turime galimybę dar geriau pažinti savo šaknis, išsaugoti kultūros paveldo vertybes ir perduoti jas ateisiantiems po mūsų. Esame įvairūs ir įdomūs, tad sugebėkime tai išsaugoti.

Irena Nakienė-Valys